

„Die vernünftigen Krainer verlangen durchaus nicht nach einem Nationalitätenstreite“, — to je gotovo, ljubeznjiv korespondent! zakaj „die vernünftigen Krainer wünschen“, da se v gimnazijskih šolah spolne cesarski ukaz. Al kakor se nam zdí, ljubljanski korespondent ne imenuje tistih, ki to želijo, „vernünftig“, ampak tiste, ki se cesarskemu ukazu zoperstavljajo. Po tem takem je tista „gewisse Seite“ in pa „vernünftige Krainer“ edina stranka.

Resnično besedo je govoril o tej zadevi v graškem nemškem časniku „Telegraf“ dopisnik Δ iz Marburga; prav naravno je pokazal, da „Nationalitätenstreit“ je edino le med inšpektorji in vodji slovenskih gimnazij in pa med cesarskim ukazom iskati — in nikjer drugod. Zato res željno čakamo, da bi bilo tega razpora kmali konec, in da bi se kmali resne priprave začele za izpeljavo cesarskega ukaza. „Ta ukaz — pravi „Telegraf“ — je cesarjeva beseda in cesarjeva beseda je Slovencu vseskozi sveta; po tej besedi pa imajo Slovenci popolnoma pravico terjati, da slovenski jezik na njih gimnazijah postavno veljavo zadobi. Ta cesarski ukaz je za nenemške narode našega cesarstva avstrijski „hathumajum“, kterege so vsi radostni sprejeli. Ali se mu bo godilo kakor turškemu? Nadjamo se, da nikdar ne“.

Rekli smo že, da prenapetega nihče ne terja, — rekli smo, da zapopademo, zakaj se berž ni izpeljal cesarski ukaz; al resne priprave se morajo že zdaj začeti, da se bo v kratkem spolnila cesarjeva beseda, ktere skerben varh mora biti vsak, komur je mar za blagor domovine in države.

Ni nam znano, da bi kdo domačih kaj družega zahteval. Ki je tedaj „Nationalitätenstreit?“ Svesti smo si, da v Avstrii nismo še tako deleč zašli, da bi tistega, ki se veseli pravične postave in njeno spolnitev brez ovinkov terja, pitali z besedo „prepiravca“!

Iz častitljive roke smo prejeli te dni sledeči dopis:

„Gosp. Terdinov spis je ves prav iz našega serca vzet; vse kar je rekel, smo sami skusili. 10. t. m. sem bil na Gorenskem, pozneje na Dolenskem; povsod smo se pomenkovali od gospod Terdinovega spisa v „Novicah“; vsakdo je terdil, da je od konca do kraja gola resnica, resnica — k nesreči naši! Martrali so nas moliti po nemško, latinsko in greško — in — in še hebrejsko v 10. šoli, in ko smo izučeni gospodje na deželo prišli, smo mogli malega katekizma iskati in se učiti; iskati kar nam je — čudna, čudna šola vzela. Bog daj, da bi pravica zmagala!“

Drobtinica.

Narodska pripovedka o Dravi, Savi in Soči.

Drava, Sava in Soča so sestre. Nekdaj so se med saboj menile, ktera bo prihodnji dan perva v morje priitekla. Zvečer Sava in Soča zaspate, Drava pa se le potuhne in kmali začne tiho teči naprej. Prebudivša se v jutro Sava zapazi, da Drava se že valí proti morju, toraj se jezna urnega teka tudi ona proti morju spusti. Ko se pa poslednjič tudi Soča prebudí in se od obedveh sestrá prekanjena vidi, predere na nasprotni strani s silovito močjo gore, se serdito skozi skalnate soteske zažene in perva v morje dospè.

Ta pripovedka, akoravno basen, opisuje vendar značaj vseh treh pglavitnih slovenskih rek prav dobro. Drava se valí tiho in potuhnjeno, bistra Sava dere; obedve napajate černo morje. Soča nasprotno bobní urno skozi oske skalnate struge goriških gorá v morje jadransko. J. Levičnik.

Kratkočasno berílo.

Če si ti hudič, jez sem pa tudi.

Narodna pravlica.

Bila je revna vdova, posestnica majhne lastnine. Imela je mladega sinčka in še mlajšo hčerko. Skerb za vsak-

danje potrebe jo je mučila, al še več jo je nadlegoval bogat mlinar, kteremu je bila tristo goldinarjev dolžna. Ni mu bilo toliko mar za dnarje, le lastnino njeno je hotel imeti, naj veljá kar rado; al vdova mu je ni hotla po nobeni ceni prodati. Vse je poskusil, nič ni pomagalo; vdova je ostala stanovitna kot skala; prosila je milega Boga noč in dan, naj jo reši iz velike zadrege.

Neko noč se ji sanja, da je njeni sinček s kladvom po zidu mahal, in da so se dnarji iz zida usuli. Premišljevala je svoje sanje do zora, in sklenila je poskusiti; morebit, je djala sama sebi, mi mili Bog dá kak zaklad najti. Zgodaj zbudi sinčka, ga prekriža, mu dá kladvo v roke, ter mu veleva po zidu udariti. Sinček stori; al zaklad se ne prikaže. Skusi še enkrat na drugem mestu, mu reče mati. Sinček udari enkrat — dvakrat — trikrat — in dnarji se usujejo iz lonca, kateri je bil uzidan. Veselo prešteje vdova dnarje; bilo jih je polovica več, kakor je bila dolžna. Hvaležnega serca do milega Boga nese bogatemu mlinarju dnarje. Mlinar se spervega čudi, kako je vdova dnarje dobila, ji noče ničesa verjeti, jo začne za tatico zmerjati, rotiti in hudičevati, ter jo požene iz hiše z dnarji rekoč: to zemljišče hočem, in ga bodem dobil, ako bi ravno škrat iz pekla prišel. Udova toži Bogu svojo revšino. Jok in upitje vdovino predere oblake.

Kaj si pa mlinar izmisli? Zvita buča zakolje bika, in ko se zmračí, ogerne bikovo kožo z rogovi, gré v vdovino hišo in rujove, da je strah; treska z vratami in se vede hujši ko peklena pošast. To terpi celi dolgi teden vsako noč. Že misli vdova hišo zapustiti in se drugam preseliti, kar pride nekega večera neznan popotnik in jo prosi za prenočišče. Udova ga obderži in mu postelje za pečjo. Tisto noč se mlinar še strašneje našemi, prav kakor hudič. S sajami si namaže obličje in roke; med zobe dene žereč ogelj in se tako poda v vdovino hišo. Tù začne rijoveti, treskati z vratami in ravsajati, da je strah; zadnjič prikobaca v izbo, kjer je popotnik ležal in se iz celega gerla zadere rekoč: Jez sem hudič! „Če si ti hudič, jez sem pa tudi“ ga pozdravi popotnik, kateri se v strašno peklenko pošast spremeni, in tira skoz vrata mlinarja pred seboj.

Nobeden ni več vidil mlinarja, ne slišal od njega, zakaj za hudiča je pekel ne pa zemlja.

Trije bratje.

Narodna pravlica.

Zaspali v Gospodu so oče André Burkljež. Trije sinovi, Martin, Juri in Anza so žalovali za dragim očetom, pa se tudi kavšali in lasali za lepo dedšino, ktero so jim oče zapustili.

Juri: Da vama povem, jez hočem petelina; ta lepa žival z rudečim grebenom mi najbolj dopade.

Martin: Jez sem pervorojen; moj bo petelin; ti imej mačka, saj je tudi krasna žival, Anza pa koso; on tak nič ne veljá; ta drobni ferkolin še črnega nohta ni vreden. Anza za uho primaže Martina, rekoč: Ti smerkovec, ti žaba! čeravno sem droben, pa sem čverst korenjak; se vaji obedveh ne bojim; moj bo petelin. Srečno! pred smertjo me ne bota vidila več.

Anza popade petelina in gré. Juri zgrabi za ušesa mačka, Martinu pa ostane kosa.

Juri: Bog vé, kam jo je Anza zavel; gotovo za srečo maha; ta prismuknjeneč še utegne kak velik gospod biti; nima žaganja v glavi, pa s petelinom že sreče ne bo, ker je naji tak olešičil. Martin! pokopaj očeta; jez grem tudi po svetu, morebit mačka dobro spečam. Srečno!

Martin: Oče so še le danes umerli; jih še ne smem pokopati. Berž pa ko koso na kosiše denem, se bom tudi jez na pot podal, iskat sreče in bogastva.

Juri: Jih pa pusti; jih bojo že drugi pokopali.

Juri odide z mačkom. Martin dene koso na kosiše in